

Stan podstawowy jonu Mn^{3+} w $LaMnO_3$ – ${}^5E_g$ czy $t_{2g}{}^3e_g{}^1$?*

Z. Ropka¹ i R. J. Radwański^{1,2}

¹Centrum Fizyki Ciała Stałego, ul. Św. Filipa 5, 31-150 Kraków

²Instytut Fizyki Akademii Pedagogicznej,
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków,

XII Krajowa Szkoła Nadprzewodnictwa:

"Układy skorelowanych elektronów wczoraj i dziś", Ustroń 14-18 IX 2006
ABSTRACT, 31 Lipiec 2006

**Słowa
kluczowe:** Silne korelacje elektronowe, pole krystaliczne, moment
orbitalny, $LaMnO_3$,

$LaMnO_3$ jest materiałem z potencjalnym zastosowaniem w spintronice po częściowej podmianie atomów La atomami Ca lub Sr. Te podstawienia prowadzą do stanu ferromagnetycznego i co ważne do wzrostu temperatury magnetycznego uporządkowania w pobliżu temperatury pokojowej co umożliwi praktyczne zastosowanie. Stan podstawowy jest /był przedmiotem długotrwałych kontrowersji. Wyniki naszych obliczeń, potwierdzających wcześniejsze obliczenia z teorii pola krystalicznego, o stanie ${}^5E_g$ jako stanie podstawowym jonu Mn^{3+} w $LaMnO_3$ nie uzyskały uznania w 2002 roku. Oponenty podnosili, że inni autorzy podają stan podstawowy jako $t_{2g}{}^3e_g{}^1$, zaś stan t_{2g} jako najniższy i e_g jako leżący powyżej.

W niniejszej pracy wyjaśnimy, że stan ${}^5E_g$ jest jednym z 80 stanów konfiguracji $t_{2g}{}^3e_g{}^1$ jonu Mn^{3+} . Znaczy to, że podawanie przez nas stanu podstawowego jako ${}^5E_g$ jest bardziej konkretną informacją niż podawanie konfiguracji $t_{2g}{}^3e_g{}^1$. Pokażemy, że tworzenie stanu ${}^5E_g$ jest przejawem silnych korelacji elektronowych, w tym m.in. reguł Hunda. Przeanalizujemy wpływ lokalnych dystorsji sieci, rozpatrywanych często jako efekt Jahn-Tellera oraz tworzenie stanu uporządkowania magnetycznego związanego z łamaniem symetrii odwrócenia czasu.

*Autor do korespondencji: ¹R. J. Radwanski, Centrum Fizyki,
Sw. Filip 5, 31-150 Krakow,
sfradwan@cyf-kr.edu.pl,

Współczesne metody umożliwiają obliczenia struktury elektronowej z *pierwszych zasad*. Nasze obliczenia z *pierwszych zasad* umożliwiają rozpatrywanie struktury elektronowej w skali 1 meV. Dla tych obliczeń relatywistyczne oddziaływanie spin-orbita jest fundamentalnie ważne.

Nasze wieloletnie badania związków 3d badania odsłaniają ważność momentu orbitalnego i orbitalnego magnetyzmu wskazując, że najwyższy już czas „odmrozić” (unquench) moment orbitalny w związkach zawierających atomy z niezapełnioną powłoką 3d.

♣ English version of this abstract will appear in the next volume.

Online